

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

19 בדצמבר 2006

274

כ"ח בכסלו התשס"ז

עמוד

הצעת חוק הפיקוח על יצוא ביטחוני, התשס"ז-2006 186

הצעת חוק הפיקוח על יצוא ביטחוני, התשס"ז-2006

פרק א': מטרה

1. מטרתו של חוק זה היא להסדיר את הפיקוח של המדינה על יצוא של ציוד ביטחוני, על העברת ידע ביטחוני ועל מתן שירות ביטחוני, וזאת מטעמים של ביטחון לאומי, יחסי החוץ של המדינה והתחייבויותיה הבינלאומיות ולשם שמירה על אינטרסים חיוניים אחרים של המדינה.

פרק ב': הגדרות

הגדרות 2. בחוק זה –

"אגף הפיקוח על היצוא הביטחוני" – אגף הפיקוח על היצוא הביטחוני במשרד הביטחון;

"אזורי ישראל" – כמשמעותו בחוק האזרחות, התשי"ב-1952¹;

ד ב ר י ה ס ב ר

(1) ניתוק התלות בתוקפה של ההכרזה על מצב חירום במדינה. ההסדר הקיים מבוסס על חוק הפיקוח ותלוי בתוקפה של ההכרזה על שעת חירום, שכן הוראת סעיף 2 לחוק הפיקוח קובעת כי החוק לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף הכרזה לפי סעיף 9(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948 (להלן – פקודת סדרי השלטון והמשפט). ההכרזה על מצב חירום עומדת כיום בתוקפה מכוח הכרזה של הכנסת לפי סעיף 38 לחוק יסוד: הממשלה, שהחליף את ההוראה בפקודת סדרי השלטון והמשפט.

לאור האמור, כאשר יפקע תוקפה של ההכרזה על מצב חירום יבוטל הסדר הפיקוח על היצוא הביטחוני לפי סעיף 2 לחוק הפיקוח. ואולם ברור כי בשל החיוניות בפיקוח על יצוא ביטחוני מטעמי ביטחון לאומי, יחסי חוץ של המדינה, והתחייבויותיה הבינלאומיות ולשם שמירה על אינטרסים חיוניים אחרים שלה, נדרשת חקיקה אשר תאפשר פיקוח כאמור בכל עת ובלא תלות בקיומה של הכרזה על מצב חירום.

ניתוק הזיקה בין ההסדר לענין פיקוח על יצוא ביטחוני לבין קיומו של מצב חירום במדינה תואם את מדיניות הממשלה לביטול התניית תוקפם של חוקים ושל הוראות חוק מסוימות בקיומו של מצב חירום במדינה, מקום שאין הצדקה עניינית לכך.

(2) התאמה לנורמות בין-לאומיות בתחום הפיקוח על היצוא. הצעת החוק מבקשת להתאים את נורמות הפיקוח על היצוא הביטחוני במדינת ישראל לנורמות בין-לאומיות המקובלות בתחום זה, צורך הנובע גם מדרישות בירה הבין-לאומית.

כללי הפיקוח על יצוא מישראל של ציוד לחימה, ידע ביטחוני ושירות ביטחוני (להלן – יצוא ביטחוני) מוסדר כיום בצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (יצוא ציוד ביטחוני וידע ביטחוני). התשנ"ב-1991 (להלן – צו הפיקוח), שהוצא מכוח חוק הפיקוח על מצרכים ושירותים, התשי"ח-1957 (להלן – חוק הפיקוח), וכן בכמה אכרזות מכוח צו הפיקוח, כמפורט להלן:

– אכרזת הפיקוח על מצרכים ושירותים (ציוד לחימה וידע ביטחוני), התשמ"ז-1986 (להלן – אכרזת ציוד לחימה);

– אכרזת הפיקוח על מצרכים ושירותים (ציוד טילים וטכנולוגיית טילים), התשס"ו-2006 (להלן – אכרזת הטילים);

– אכרזת הפיקוח על מצרכים ושירותים (חומרים וציוד דו-שימושיים מסוימים המועברים לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית), התשס"ד-2004 (להלן – אכרזת העברה לרשות הפלסטינית).

כמו כן מעוגנים בצווים שהוציא שר התעשייה המסחר והתעסוקה (להלן – שר התמ"ת) מכוח פקודת היבוא והיצוא [נוסח חדש], התשל"ט-1979, הסדרים לענין פיקוח על יצוא של ציוד, ידע ושירותים שנועדו מעיקרם לשימוש אזרחי והמתאימים גם לשימוש ביטחוני (להלן – פריטים דו-שימושיים). ההסדרים הקבועים בצווי שר התמ"ת כאמור משלימים את הסדרי הפיקוח על היצוא הביטחוני באמצעות הטלת פיקוח על יצוא מישראל של פריטים דו-שימושיים כאמור.

בהצעת חוק זו מוצע לשנות את הסדרי הפיקוח המצויים בסמכותו של שר הביטחון (להלן – השר), ממתכונת של צו הפיקוח לחקיקה ראשית, וזאת משלושה טעמים עיקריים:

¹ ס"ח התשי"ב, עמ' 146.

”אמצעי שליטה”, בתאגיד – כל אחד מאלה:

- (1) זכות ההצבעה באסיפה הכללית של חברה או בגוף מקביל של תאגיד אחר;
 - (2) הזכות או היכולת למנות, לבד או עם אחר, דירקטור או מנהל כללי, ובתאגיד שאינו חברה – בעלי תפקידים דומים;
 - (3) הזכות למניה המקנה זכות מהזכויות המפורטות בפסקאות (1) או (2) או זכות דומה אחרת בתאגיד שאינו חברה;
- ”המנהל הכללי” – המנהל הכללי של משרד הביטחון;
- ”הסדר ואסנאר” – הסדר בדבר פיקוח על יצוא של אמצעי לחימה קונבנציונליים וטובין וטכנולוגיות דו-שימושיים (Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-use Goods and Technologies);
- ”העברת המשך” – העברה של ציוד ביטחוני או של ידע ביטחוני, מהמשתמש הסופי לאדם אחר באותה מדינה או במדינה אחרת;
- ”העברת ידע ביטחוני” – העברה, כמפורט להלן, של ידע ביטחוני, בכל דרך שהיא לרבות בעל פה:
- (1) מישראל אל מחוץ לישראל;

- (2) בישראל או מחוץ לישראל, לידי מי שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל, לידי תאגיד חוץ או לידי תאגיד שהתאגד בישראל ושהשליטה על עסקיו וניהולם או עיקר פעילותו הם בידי תאגיד חוץ או בידי מי שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל;
 - (3) בישראל, לידי אזרח ישראלי, תושב ישראל או תאגיד שהתאגד בישראל, בנסיבות שבהן יש למעביר יסוד סביר להניח כי ייעשה בידע הביטחוני שימוש מחוץ לישראל;
- ”הרשות המוסמכת” – המנהל הכללי, או ראש האגף לפיקוח על היצוא הביטחוני שהמנהל הכללי הסמיכו לענין חוק זה, כולו או חלקו, ולענין רישיון ליצוא ציוד במעבר כמשמעותו בסעיף 7 ורישיון העברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית כמשמעותו בסעיף 8 – המנהל הכללי או ראש האגף לפיקוח כאמור או מי שהוסמך בידי אחד מאלה;

ד ב ר י ה ס ב ר

כמו כן, בצו היבוא והיצוא (פיקוח על יצוא בתחום הכימי, הביולוגי והגרעיני), התשס”ד–2004, שהוצא בידי שר התמ”ת בהתייעצות עם השר ושר החוץ, עוגן הפיקוח על יצוא של טובין, טכנולוגיה ושירותים בתחום הכימי והביולוגי הכלולים ברשימות של המשטר הבין-לאומי המכונה ”קבוצת אוסטרליה”, ושל טובין, טכנולוגיה ושירותים כאמור בתחום הגרעיני הכלולים ברשימות של המשטר הבין-לאומי המכונה ”קבוצת ספקי גרעין”.

בהצעת חוק זו מוצע לעדכן את רשימות הציוד, הידע והשירותים הביטחוניים המפוקחים על פי ההסדר הקיים, ולהתאימן למשטר בין-לאומי המכונה הסדר ואסנאר שענינו פיקוח על יצוא של אמצעי לחימה קונבנציונליים וטובין וטכנולוגיות דו-שימושיים (Wassenaar Arrangement on Export Controls for Conventional Arms and Dual-use Goods and Technologies). משטר זה, שבו חברות כיום כ-40 מדינות, גיבש רשימות פיקוח אשר אותן מוצע לאמץ במסגרת צווים שיפורסמו מכוח החוק.

ליצוא הביטחוני השלכות בתחום הביטחון הלאומי והבין-לאומי. בהתאם, מדינות רבות בעולם, ובראשן המדינות המובילות בתחום היצוא הביטחוני, לרבות ארצות הברית ומדינות האיחוד האירופי, גיבשו במהלך שני העשורים האחרונים סדרה של משטרים בין-לאומיים בתחום הפיקוח על יצוא של אמצעי לחימה ופריטים דו-שימושיים. משטרים אלה קובעים סטנדרט בין-לאומי אחיד בנוגע לפריטים אשר לגביהם יש לקיים פיקוח. רשימות הפריטים שבפיקוח מתעדכנות מעת לעת על פי התפתחויות טכנולוגיות ואחרות. כמו כן, מתייחסים משטרים אלה לאמצעי הפיקוח על היצוא הביטחוני, כגון: באמצעות דרישה לקבל פריטים לגבי זהות הגורם האחרון המיועד להשתמש בפריט המיוצא (להלן – המשתמש הסופי) ולגבי השימוש הסופי שיעשה בו.

הסדרי הפיקוח בישראל עורכנו במשך השנים בהתאמה למשטרי פיקוח בין-לאומיים. כך למשל הוכרזו לראשונה בשנת 1991, במסגרת אכרות הטילים מאותה שנה, ציוד טילים וטכנולוגיית טילים הכלולים ברשימת המשטר הבין-לאומי בתחום הפיקוח על טכנולוגיות טילים (המכונה בקיצור – MTCR), כמוצרים בני פיקוח.

(1) מידע מסוים, לרבות נתונים טכניים או סיוע טכני, הדרוש לפיתוח או לייצור של ציוד ביטחוני או לשימוש בו, ובכלל זה מידע המתייחס לתכנון, להרכבה, לבחינה, לשיפור, לשינוי, להדרכה, לאחזקה, להפעלה, לאריזה או לתיקון של ציוד ביטחוני או לטיפול בו בכל דרך אחרת וכן טכנולוגיה הכלולה בצו לפי פסקה (1) להגדרה "ציוד דו-שימושי מפוקח" ובצווים לפי ההגדרות "ציוד טילים" ו"ציוד לחימה";

(2) ידע המתייחס לכוחות ביטחון, לרבות ידע הנוגע לארגון, לבנייתם, להפעלתם, לתורת הלחימה או לשיטות הדרכה ואימון או שיטות פעולה שלהם, וכן ידע בנוגע למדיניות ביטחון, לוחמה בטרור ואבטחה;

"יצוא" – העברה אל מחוץ לגבולות ישראל, לרבות העברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית, וכן העברה בישראל לנציגות דיפלומטית או קונסולרית של מדינת חוץ;

"יצוא ביטחוני" – כל אחד מאלה:

(1) יצוא של ציוד ביטחוני;

(2) העברת ידע ביטחוני;

(3) מתן שירות ביטחוני;

"ייצור" – לרבות הנדסת ייצור, שילוב (אינטגרציה), הרכבה, ביקורת, ניסויים ואבטחת איכות; "כוחות ביטחון" – כוחות מזוינים או כוחות משטרה, של מדינה, וכן גופים אחרים של מדינה העוסקים בביטחון, בביטחון פנים או במודיעין;

"מחקר מדעי בסיסי" – עבודה ניסיונית או תאורטית שמטרתה העיקרית רכישת ידע חדש בנוגע לעקרונות היסוד של תופעות ועובדות הניתנות לצפייה, ואשר אינה מכוונת בעיקרה אל עבר מטרה או יעד מסוימים;

"מידע שהוא נחלת הכלל" – טכנולוגיה זמינה, בלי מגבלות על המשך הפצתה; מגבלות על זכויות יוצרים אינן מוציאות טכנולוגיה מכלל היותה נחלת הכלל;

"מרשם היצוא הביטחוני" – כמשמעותו בסעיף 16;

"משטר הפיקוח על טכנולוגיית טילים" – המשטר בדבר פיקוח על טכנולוגיית טילים (MTCR – Missile Technology Control Regime);

"משתמש ביניים" – כל מי שציוד ביטחוני או ידע ביטחוני נמצאים בחזקתו, במהלך התקופה שמהמועד שבו יצאו מחזקתו של בעל רישיון יצוא ביטחוני עד המועד שבו הועברו למשתמש הסופי;

"משתמש סופי" – הגורם האחרון שאליו מיועדים ציוד ביטחוני, ידע ביטחוני או שירות ביטחוני, שלגביהם מתבקש רישיון לפי פרק ד' או שלגביהם ניתן רישיון כאמור;

"מתן שירות ביטחוני" – מתן שירות ביטחוני, כמפורט להלן, בידי תושב ישראל או בידי תאגיד שהתאגד בישראל;

(1) מחוץ לישראל;

(2) בישראל, לידי מי שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל, לידי תאגיד חוץ או לידי תאגיד שהתאגד בישראל ושהשליטה על עסקיו וניהולם או עיקר פעילותו הם בידי תאגיד חוץ או בידי מי שאינו אזרח ישראלי או תושב ישראל;

"נתונים טכניים" – תכניות אב, תכניות, שרטוטים, דגמים, נוסחאות, טבלאות, תכנים ומפרטים הנדסיים וכן ספרי הוראות הפעלה, כתובים או מתועדים, על גבי מדיה מגנטית, אופטית או כל מדיה אחרת;

"סיוע טכני" – הוראה, הכשרה, הדרכה, ייעוץ, או העברה של ביקאות או של נתונים טכניים;

"עסקת יצוא ביטחוני" – עסקה שענינה יצוא ביטחוני;

"פיתוח" – לרבות השלבים טרם ייצור, הכוללים תכנון, חקר תכנון וניתוח, תפיסת תכנון, הרכבה וניסוי של אבות-טיפוס, סדרות ייצור ניסיוניות ונתוני תכנון, תהליך הפיכת נתוני התכנון למוצר, תכנון תצורה, שילוב (אינטגרציה) ושרטוטי פריסה;

"פעולת שיווק ביטחוני" – כל אחת מאלה:

(1) פעולה שמטרתה קידום עסקת יצוא ביטחוני, המתבצעת בישראל או מחוץ לישראל, בכתב, בעל פה או בכל אמצעי אחר, במישרין או בעקיפין, בתמורה או שלא בתמורה, בין אם מתבצעת אגב הפעולה העברה של ידע ביטחוני ובין אם לאו, ובכלל זה פרסום או הצגה של ציוד ביטחוני או של ידע ביטחוני לשם קידום עסקת יצוא ביטחוני או ניהול משא ומתן לשם קידום עסקה כאמור; לענין זה אין נפקא מינה אם הפעולה מכוונת כלפי אדם מסוים או כלפי ציבור ואם עסקת היצוא הביטחוני יצאה אל הפועל אם לאו;

(2) פעולת תיווך לעסקת יצוא ביטחוני;

"פעולת תיווך לעסקת יצוא ביטחוני" – פעולה מהפעולות כמפורט להלן, המתבצעת בישראל או מחוץ לישראל:

(1) יצירת קשר בין צדדים לשם התקשרות בעסקת יצוא ביטחוני;

(2) השתתפות במשא ומתן לקראת התקשרות של צדדים בעסקת יצוא ביטחוני;

(3) ייצוג של צד לעסקת יצוא ביטחוני;

(4) רכישה של ציוד ביטחוני או של ידע ביטחוני, לשם ביצוע עסקת יצוא ביטחוני;

"ציוד ביטחוני" – ציוד טילים, ציוד לחימה וציוד דו-שימושי מפקח ;

"ציוד במעבר" – ציוד ביטחוני שמקורו מחוץ לישראל, שנכנס לישראל או שנועד להיכנס לישראל דרך אחת מתחנות הגבול כמשמעותן בסעיף 7 לחוק הכניסה לישראל, התשי"ב-1952², בדרכו אל מחוץ לישראל, וכן ציוד ביטחוני כאמור שנכנס לישראל או שנועד להיכנס לישראל בדרך אחרת, בדרכו אל מחוץ לישראל, ובלבד שנפרק מכלי ההובלה טרם הוצאתו מישראל;

"ציוד דו-שימושי" – חומרים וציוד שנועדו מעיקרם לשימוש אזרחי והמתאימים גם לשימוש ביטחוני;

"ציוד דו-שימושי מפקח" – כל אחד מאלה:

(1) ציוד דו-שימושי הכלול ברשימת טובין וטכנולוגיות דו-שימושיים שנקבעה בידי הסדר ואסנאר, כעדכונה מזמן לזמן, ואשר נועד לשימוש ביטחוני, או ציוד דו-שימושי אחר, הכל כפי שקבע השר בצו;

(2) לענין סעיף 8 – ציוד דו-שימושי כפי שקבע השר בצו;

"ציוד טילים" – ציוד ותוכנה בתחום הטילים, הכלולים בנספח ציוד, תוכנה וטכנולוגיה של משטר הפיקוח על טכנולוגיית טילים, כעדכונה מזמן לזמן, כפי שקבע השר בצו;

² ס"ח התשי"ב, עמ' 354.

"ציוד לחימה" – ציוד הכלול ברשימת אמצעי הלחימה (Munitions List) שנקבעה בידי הסדר ואסנאר, כעדכונה מזמן לזמן, או ציוד אחר שנועד מעיקרו לשימוש ביטחוני, הכל כפי שקבע השר בצו;

"שטחי האחריות האזרחית הפלסטינית" – יהודה והשומרון וחבל עזה, למעט היישובים והאתרים הצבאיים כמשמעותם בהסכם הביניים הישראלי-פלסטיני בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה, שנחתם בווינגטון בין מדינת ישראל לבין ארגון השחרור הפלסטיני, ביום ד' בתשרי התשנ"ו (28 בספטמבר 1995), לרבות נספחיו והמסמכים שנלוו אליו;

"שימוש" – לרבות הפעלה, התקנה תחזוקה, תיקון ושיפוץ;

"שימוש ביטחוני" – שימוש בידי כוחות ביטחון או בעבורם;

"שימוש סופי" – שימוש בציוד ביטחוני או בידע ביטחוני או קבלה של שירות ביטחוני, בידי משתמש סופי;

"שירות ביטחוני" – כל אחד מאלה:

(1) שירות בנוגע לציוד ביטחוני, לרבות בנוגע לתכנונו, לפיתוחו, לייצורו, להרכבתו, לבחינתו, לשיפורו, לשינויו, לתיקונו, לאחזקתו, להפעלתו, ולאריזתו וכן הדרכה בנוגע לציוד כאמור ;

(2) שירות בנוגע לידע ביטחוני, לרבות הדרכה, אימון או ייעוץ בנוגע אליו;

"שליטה", לענין תאגיד – היכולת, בין לבד ובין יחד עם אחרים, לכוון את פעילותו של תאגיד, למעט יכולת הנובעת רק ממילוי תפקיד של דירקטור או נושא משרה אחר בתאגיד; בלי לגרוע מכלליות האמור –

(1) יראו אדם כשולט בתאגיד, אם הוא מחזיק מחצית או יותר מסוג מסוים של אמצעי השליטה בתאגיד;

(2) חזקה שאדם שולט בתאגיד, אם מתקיים בו אחד מאלה:

(א) הוא מחזיק בשיעור הגדול ביותר של אמצעי שליטה מסוג כלשהו בתאגיד בכל עת, או שלא קיים גורם אחר המחזיק, לבדו או יחד עם אחרים, אמצעי שליטה מסוג כלשהו בשיעור העולה על אחזקותיו באותו סוג של אמצעי שליטה;

ד ב ר י ה ס ב ר

(3) פיקוח על העיסוק ביצוא ביטחוני בחקיקה ראשית. העברת הפיקוח על היצוא הביטחוני למעמד של הסדר ראשוני ראוי בהיבט החוקתי, לשם שמירה על חופש העיסוק. ראוי כי חקיקה המטילה חובת רישיון לפעילות עסקית מסוימת, תעוגן באופן ברור בהסדר ראשוני בחוק ראשי. החקיקה הראשית תקבע את עיקרי ההסדר הנורמטיבי ומכוחה יותקנו תקנות וצווים אשר ישלימו את הסדר הפיקוח על העיסוק ביצוא ביטחוני.

במקביל, הוציא שר התמ"ת באוגוסט 2006 את צו היבוא והיצוא (פיקוח על יצוא טובין, שירותים וטכנולוגיה דו-שימושיים), התשס"ו-2006. צו זה מטיל פיקוח על יצוא של פריטים דו-שימושיים, בהתאם לרשימת הטובין והטכנולוגיות הדו-שימושיים שגובשה בידי הסדר ואסנאר. ככלל, הפיקוח על יצוא של פריטים דו-שימושיים שנועדו למשתמש סופי שאינו גורם צבאי או ביטחוני ימשיך להיעשות בידי הרשות המוסמכת במשרד התעשייה המסחר והתעסוקה ואילו הפיקוח על פריטים דו-שימושיים המיועדים לכוחות ביטחון או בעבורם – בידי הרשות המוסמכת במשרד הביטחון.

(ב) בידו היכולת למנוע קבלת החלטות עסקיות בתאגיד מכוח הוראה בתקנון התאגיד או בהסכם, למעט הכוח למנוע קבלת החלטות שענינן הנפקה של אמצעי שליטה בתאגיד או הכוח למנוע קבלת החלטות שענינן מכירה או חיסול של רוב עסקי התאגיד או שינוי מהותי בהם;

(ג) בידו הזכות לרכוש שליטה כאמור;

"תושב ישראל" – כהגדרת "תושב" בחוק מרשם האוכלוסין, התשכ"ה-1965³;

"תאגיד חוץ" – תאגיד שהתאגד מחוץ לישראל או תאגיד שהשליטה על עסקיו וניהולם או עיקר פעילותו הם מחוץ לישראל;

"השר" – שר הביטחון.

פרק ג': הרשות המוסמכת

3. הרשות המוסמכת תפקח על יצוא ביטחוני, בהתאם להוראות חוק זה, ובכלל זה תחליט בבקשות למתן רישיונות שהוגשו לפי פרק ד', תינהל את מרשם היצוא הביטחוני בהתאם להוראות פרק ה', ותבצע פעולות אחרות שהיא נדרשת לבצען לפי חוק זה.

פרק ד': חובת רישיון

סימן א': רישיונות

4. (א) לא יבצע אזרח ישראלי, תושב ישראל או תאגיד שהתאגד בישראל פעולת שיווק ביטחוני, אלא אם כן קיבל רישיון לכך מאת הרשות המוסמכת (בחוק זה – רישיון שיווק ביטחוני), ובהתאם לתנאי הרישיון.

(ב) הרשות המוסמכת רשאית לפטור מבקש מהחובה לקבל רישיון שיווק ביטחוני לפי סעיף זה, לגבי סוגים של פעולות שיווק ביטחוני או לגבי פעולות שיווק ביטחוני מסוימות, בהתאם לכללים שייקבעו בתקנות.

(ג) הוראות סעיף זה לא יחולו לענין פעולת שיווק ביטחוני בנוגע לעסקה שענינה העברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית של ציוד כאמור בסעיף 8.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 4 על פי הסדר הפיקוח הקיים מפקח משרד הביטחון על חברות ויחידים המבקשים לנהל משא ומתן לשם יצוא מישראל של ציוד לחימה וידע ביטחוני וכן של ציוד וטכנולוגיה בתחום הטילים.

מוצע כי תוסדר בחוק החובה לקבלת רישיון שיווק ביטחוני לפעולות שונות שמטרתן קידום עסקאות יצוא ביטחוני, וזאת בין אם הפעולה מכוונת כלפי אדם מסוים או כלפי ציבור, בין אם מתבצעת אגב הפעולה העברה של ידע ביטחוני ובין אם לאו, ובכלל זה פעולה של ניהול משא ומתן לשם קידום עסקה כאמור. חובת קבלת רישיון שיווק ביטחוני תחול על אזרח ישראלי, גם אם מרכז חייו מחוץ לישראל, על תושב ישראל וכן על תאגיד שהתאגד בישראל. בנוסף, חלה חובת קבלת רישיון שיווק ביטחוני גם על מי שמבצע פעולת תיווך לקראת התקשרות בעסקת יצוא ביטחוני.

סעיף 3 לאחרונה הוקם במשרד הביטחון אגף הפיקוח על היצוא הביטחוני (להלן – אפ"י). המרכז את מכלול הסמכויות לענין הפיקוח על היצוא הביטחוני מישראל. כדי למנוע ניגוד ענינים בין תפקידי קידום היצוא הביטחוני לבין הצורך לפקח על היצוא הביטחוני נוצרה הפרדה ברורה בין האגף במשרד הביטחון האחראי על פעילות קידום היצוא הביטחוני (סיב"ט) לבין אפ"י. מתכונת חרשה זו יוצרת איזונים ובלמים ראויים יותר.

מוצע כי המנהל הכללי של משרד הביטחון (להלן – המנהל הכללי), או ראש אפ"י – בענינים שיוסמך לגביהם בידי המנהל הכללי, יהיו הרשות המוסמכת לענין חוק זה (להלן – הרשות המוסמכת). לענין חלק מהרישיונות המוסדרים בחוק זה מוצע לאפשר למנהל הכללי או לראש אפ"י להסמיך אדם אחר שישמש כרשות המוסמכת.

³ ס"ח התשכ"ה, עמ' 270.

5. (א) לא יבצע אדם יצוא ביטחוני, כאמור בפסקאות (1) ו-(2) להגדרה "יצוא ביטחוני" ולא יבצע תושב ישראל או תאגיד שהתאגד בישראל יצוא ביטחוני כאמור בפסקה (3) לאותה הגדרה, אלא אם כן קיבל רישיון לכך מאת הרשות המוסמכת (בחוק זה – רישיון יצוא ביטחוני), ובהתאם לתנאי הרישיון.

(ב) לא יינתן רישיון יצוא ביטחוני אלא למי שקיבל רישיון לפי סעיף 4 לביצוע פעולת שיווק ביטחוני שמטרתה קידום עסקת היצוא הביטחוני אשר לגביה מתבקש רישיון היצוא הביטחוני, אלא אם כן נקבע פטור מהחובה לקבלת רישיון שיווק ביטחוני לפי סעיף 4(ב); ואולם אין במתן רישיון לפי סעיף 4 כדי לחייב מתן רישיון ייצוא ביטחוני לגבי העסקה שלקידומה ניתן הרישיון כאמור.

(ג) הרשות המוסמכת רשאית, בנסיבות מסוימות, לפטור מהחובה לקבל רישיון יצוא ביטחוני לפי סעיף זה, לגבי העברת מידע שהוא נחלת הכלל או שהוא מחקר מדעי בסיסי.

(ד) הוראות סעיף זה לא יחולו לענין יצוא של ציוד כאמור בסעיף 7 או העברה של ציוד כאמור בסעיף 8.

רישיון העברת המשך ורישיון שינוי שימוש סופי

6. בעל רישיון יצוא ביטחוני שנקבע ברישיונו תנאי בנוגע לזהות המשתמש הסופי או בנוגע לשימוש הסופי, לא יתיר למשתמש הסופי לבצע העברה לאדם אחר של הציוד

ד ב ר י ה ס ב ר

שלעיתים יחלוף פרק זמן ארוך בין מתן רישיון השיווק הביטחוני לבין מימוש העסקה בפועל, התהליך הדו-שלבי מאפשר לרשות המוסמכת לקבל החלטה בשלב הסופי של העסקה על פי הנסיבות באותה עת אשר ייתכן שהשתנו במהלך התקופה שחלפה ממתן רישיון שיווק ביטחוני.

בעת שהרשות המוסמכת מעניקה את רישיון השיווק הביטחוני, קיימים מקרים שבהם טרם ידועה למבקש הרישיון זהות המשתמש הסופי וכן פרטים לגבי היקף הציוד הביטחוני או הידע הביטחוני אשר יועברו במסגרת פעילות היצוא. במקרים אלה, יידרש היצואן למסור את הפרטים המהותיים לרשות המוסמכת בשלב בקשת הרישיון ליצוא ביטחוני.

יצוין כי בהתאם להגדרות "העברת ידע ביטחוני" ו"מתן שירות ביטחוני" שבסעיף 2 לחוק המוצע, העברה של ידע ביטחוני לידי גורם שאינו ישראלי או מתן שירות ביטחוני לגורם כאמור, גם אם אלה מתבצעים בתוך שטח ישראל, חייבים ברישיון, שכן הלכה למעשה מתבצע בכך יצוא גם אם הידע או השירותים לא יצאו את גבולות ישראל.

עוד יצוין כי לענין יצוא של ציוד ביטחוני שמקורו בישראל ושנכנס לישראל כתחנת מעבר בדרכו אל מחוץ לישראל וכן לענין יצוא לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית של ציוד דו-שימושי הכלול בצו לפי פסקה (2) להגדרה "ציוד דו-שימושי מפוקח" יידרשו רישיונות מיוחדים לפי סעיפים 7 ו-8, לפי הענין.

סעיף 6 הפיקוח על היצוא הביטחוני במדינות המערב כולל פיקוח על העברת המשך של ציוד ביטחוני או ידע ביטחוני מהמשתמש הסופי, היינו מהלקוח שאליו נועד להגיע הציוד הביטחוני או הידע

רגישותו של העיסוק ביצוא ביטחוני בכל הנוגע להעברת ציוד ביטחוני, ידע ביטחוני או שירות ביטחוני למדינת חוץ מחייבת פיקוח על העסקה כבר בשלבים הראשונים להתגבשותה. כמו כן, יש בפעולות שיווק רבות משום העברת ידע ביטחוני לגורמים זרים ולכן יש חשיבות לפיקוח כבר בשלב הראשוני כדי למנוע דליפת ידע ביטחוני לגורמים שאינם מאושרים לקבלו. הרישיון יינתן למבקש בנוגע לפעולות שיווק ביטחוני בהתאם לציוד, לידע או לשירות שלגביו הוא מבקש לבצע את הפעולה ובהתחשב בזהות המדינה שאליה מיועד היצוא, בזהות המשתמש הסופי בציוד או בידע כאמור, במאפייני השימוש הסופי וכן בהיבטים נוספים הנוגעים לענין.

יובהר, כי בעל רישיון שיווק ביטחוני יידרש לפנות לקבלת רישיון מעודכן אם חלו שינויים בפרטי העסקה שלקידומה ניתן לו הרישיון. כך, אם חל שינוי בפרטי העסקה המתוכננת, כגון זהות המשתמש הסופי, מאפייני השימוש הסופי או תכולת העסקה יחויב בעל הרישיון בפנייה לרשות המוסמכת לקבלת רישיון המתאים לפרטי העסקה המעודכנים.

סעיף 5 מוצע לקבוע חובת קבלת רישיון לביצוע יצוא ביטחוני. חובה זו חלה, לענין יצוא של ציוד ביטחוני או העברת ידע ביטחוני – על כל אדם ולא רק על תושב ישראל, אורח ישראלי או תאגיד שהתאגד בישראל, ולענין מתן שירות ביטחוני – על תושב ישראל או תאגיד שהתאגד בישראל. כן מוצע לחייב קבלת רישיון שיווק ביטחוני כתנאי לקבלת רישיון יצוא ביטחוני. הדרישה לקבלת רישיון יצוא ביטחוני טרם מימוש עסקת היצוא הביטחוני בפועל, בנוסף לרישיון השיווק הביטחוני הניתן כאמור בשלבים הראשונים, משמרת את תהליך הרישוי הדו-שלבי הנהוג גם על פי ההסדר הקיים. מכיוון

הביטחוני או של הידע הביטחוני שלגביו ניתן הרישיון, לאחר שהגיע לידיו, אלא אם כן קיבל בעל רישיון היצוא הביטחוני רישיון לכך מאת הרשות המוסמכת (בחוק זה – רישיון העברת המשך) ובהתאם לתנאי הרישיון; כן לא יתיר בעל רישיון יצוא ביטחוני שנקבע ברישיונו תנאי כאמור, למשתמש הסופי, לשנות את השימוש הסופי בציוד הביטחוני או בידע הביטחוני, לאחר שהגיע לידיו, אלא אם כן קיבל בעל רישיון היצוא רישיון לכך מאת הרשות המוסמכת (בחוק זה – רישיון שינוי שימוש סופי) ובהתאם לתנאי הרישיון.

7. (א) לא יבצע אדם יצוא של ציוד במעבר, אלא אם כן קיבל רישיון לכך מאת הרשות רישיון ליצוא ציוד במעבר המוסמכת (בחוק זה – רישיון ליצוא ציוד במעבר), ובהתאם לתנאי הרישיון.

(ב) הרשות המוסמכת רשאית לפטור מהחובה לקבל רישיון ליצוא ציוד במעבר לפי סעיף זה, לגבי סוגים של ציוד במעבר או לגבי ציוד במעבר מסוים, בהתאם לכללים שייקבעו בתקנות.

8. לא יעביר אדם לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית ציוד דו-שימושי מפקח הכלול בצו לפי פסקה (2) להגדרה "ציוד דו-שימושי מפקח", אלא אם כן קיבל רישיון לכך מאת הרשות המוסמכת או מאת מי שהיא הסמיכה לענין זה (בחוק זה – רישיון העברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית), ובהתאם לתנאי הרישיון.

ד ב ר י ה ס ב ר

מגמה בין-לאומית להידוק משמעותי של הפיקוח על ציוד ביטחוני במעבר (transit, transshipment). הכוונה לציוד ביטחוני הנכנס לשטח המדינה במטרה להיות מיוצא ליעד אחר.

יישום הפיקוח על ציוד במעבר הוא מורכב ומחייב תאום בין-משרדי הדוק ויעיל. לפיכך מוצע לקבוע (בסעיף 47(ב) להצעת החוק) כי תחילתם של הסעיפים המסדירים פיקוח על יצוא של ציוד במעבר תהיה במועד שיקבע השר בצו וזאת כדי לאפשר היערכות נאותה ליישומם.

סעיף 8 לפי הסדר הפיקוח הקיים, מכוח אכרזת העברה לרשות הפלסטינית, העברת חומרים וציוד דו-שימושיים מסוימים לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית חייבת בהיתר.

חומרים וציוד דו-שימושיים אלה יכולים לשמש לצרכים אזרחיים מובהקים כחקלאות אך גם לייצור של אמצעי לחימה, ומכאן חשיבות הפיקוח על העברתם מישראל. מוצע כי ההסדר הקובע רישיון נפרד להעברות של חומרים וציוד דו-שימושי כאמור, ימשיך להתקיים במסגרת החוק המוצע. כך, יידרש רישיון לפי סעיף 8 להעברה של ציוד דו-שימושי הכלול בצו שקבע השר לפי פסקה (2) להגדרה "ציוד דו-שימושי מפקח". עוד מוצע לאפשר לרשות המוסמכת להסמיך גורם מטעמה למתן רישיונות לפי סעיף זה.

יצוין כי לענין העברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית של ציוד ביטחוני שאינו ציוד דו-שימושי שנקבע בצו לפי פסקה (2) להגדרה "ציוד דו-שימושי מפקח" או של ידע ביטחוני ולענין מתן שירות ביטחוני בשטחים כאמור יידרש רישיון יצוא ביטחוני לפי סעיף 5.

הביטחוני במקור, לגורם שלישי. מוצע לקבוע פיקוח דומה על ידי הטלת חובת רישיון העברת המשך. לפי המוצע, בעל רישיון יצוא ביטחוני שנקבע ברישיונו תנאי בנוגע לזהות המשתמש הסופי, לא יתיר למשתמש הסופי להעביר את הציוד הביטחוני או הידע הביטחוני שהועבר אליו לגורם אחר, אלא אם כן קיבל רישיון לכך מאת הרשות המוסמכת. להוראה זו חשיבות רבה במניעת העברתם של ציוד ביטחוני וידע ביטחוני מפקחים לגורם אשר לא אושר מראש לצורך כך. בנוסף, מוצע לקבוע הוראה המתייחסת לשינוי מאפייני השימוש הסופי בידי המשתמש הסופי לעומת אלה שאושרו במסגרת רישיון היצוא הביטחוני. גם במקרה זה, נדרש בעל רישיון היצוא לרישיון מיוחד מאת הרשות המוסמכת כדי להתיר למשתמש הסופי להשתמש בציוד הביטחוני או בידע הביטחוני לצורך שונה מזה שלשמו סופק. ההנחה היא כי בידי בעל הרישיון, במסגרת יחסיו המסחריים עם לקוחותיו, כלים חוזיים אשר מאפשרים לו לחייב את לקוחותיו לפעול בהתאם לתנאי הרישיון שניתן לו ובפרט בכל הנוגע לזהות המשתמש הסופי ומאפייני השימוש הסופי.

סעיף 7 מוצע לחייב בחוק קבלת רישיון ליצוא של ציוד במעבר, המוגדר כציוד ביטחוני שמקורו מחוץ לישראל אשר נכנס לישראל או שנועד להיכנס לישראל דרך תחנת גבול בדרכו אל מחוץ לישראל או העובר בשטח ישראל אל מחוץ לישראל ונפרק מכלי ההובלה, טרם הוצאתו מישראל. רישיון כאמור יינתן בידי הרשות המוסמכת או בידי מי שהיא תסמיך לענין זה.

עם התחזקות הסחר העולמי והעברת סחורות ממדינות מוצאן למדינות היעד, לעתים באמצעות מעבר בשטחה של מדינה שלישית, והחשש המתגבר מפני הגעתו של ציוד ביטחוני ליעדים בעייתיים, התגבשה

סימן ב': הוראות כלליות לענין רישונות

9. (א) המבקש לקבל רישיון לפי פרק זה, יגיש בקשה לרשות המוסמכת ויכלול בה פרטים, הצהרות ומסמכים כפי שקבע השר בתקנות.

(ב) הרשות המוסמכת רשאית לדרוש ממבקש, נוסף על הפרטים והמסמכים כאמור בסעיף קטן (א), כל ידיעה, מסמך או ציוד ביטחוני הדרושים לה לצורך החלטה בבקשה לקבלת רישיון, ובין השאר –

(1) הצהרה של המבקש בנוגע לזהות המשתמש הסופי ומשתמשי הביניים, ולשימוש הסופי שייעשה בציוד הביטחוני, בידע הביטחוני או בשירות הביטחוני שלגביהם מתבקש הרישיון;

(2) הצהרה של המשתמש הסופי בנוגע לשימוש הסופי שייעשה בציוד הביטחוני, בידע הביטחוני או בשירות הביטחוני שלגביהם מתבקש הרישיון;

(3) אישור מאת ממשלת המדינה שבה נמצא המשתמש הסופי, לענין זהות המשתמש הסופי ועל השימוש הסופי שייעשה בציוד הביטחוני, בידע הביטחוני או בשירות הביטחוני שלגביהם מתבקש הרישיון;

(4) אישור מאת ממשלת המדינה שבה נמצא המשתמש הסופי המתיר יבוא של הציוד הביטחוני, הידע הביטחוני או השירות הביטחוני שלגביהם מתבקש הרישיון, לאותה מדינה;

(5) כל הסכם הנוגע ליצוא הביטחוני שבקשר אליו מתבקש הרישיון.

10. הרשות המוסמכת רשאית לסרב לתת רישיון לפי פרק זה או להתנות את מתן הרישיון בתנאים, בהתחשב, בין השאר, בשיקולים אלה:

(1) עברו הפלילי של המבקש;

(2) המבקש הפר הוראה מההוראות לפי חוק זה או תנאי מתנאי רישיון שניתן לו לפי פרק זה;

(3) המבקש אינו עומד בכללים שקבע השר בתקנות;

(4) לענין מבקש שהוא תאגיד – שיקול מהשיקולים המפורטים בפסקאות (1) עד (3) לגבי בעל שליטה, בעל ענין או נושא משרה בתאגיד; לענין זה, "בעל ענין", "נושא משרה" – כהגדרתם בחוק החברות, התשנ"ט-1999;

ד ב ר י ה ס ב ר

הציוד הביטחוני ואישור מאת ממשלת אותה מדינה המתיר יבוא אליה.

סעיף 10 הרשות המוסמכת רשאית לסרב לתת רישיון לפי פרק ד' או להתנות את מתן הרישיון בתנאים, בהתחשב, בין השאר, בשיקולים הנוגעים למבקש הרישיון, וכן בשיקולים הנוגעים לסוג הציוד הביטחוני, הידע הביטחוני או השירות הביטחוני שלגביהם מתבקש הרישיון ושיקולים הנוגעים למשתמש הסופי או לשימוש הסופי לרבות עמידתו של המשתמש הסופי בהתחייבויות שניתנו לפי סעיף 9 המוצע.

סעיף 9 סעיף זה קובע את המסגרת להגשת בקשות לרישונות לפי פרק ד' ואת סמכויות הרשות המוסמכת בהקשר זה. לפי המוצע, הרשות המוסמכת תהיה רשאית לדרוש מאת מי שמבקש לקבל רישיון כאמור פרטים, הצהרות ומסמכים כפי שיקבע השר בתקנות וכן כל ידיעה, מסמך או ציוד ביטחוני הדרושים לה לצורך קבלת החלטה בבקשה לקבלת רישיון, חשיבות מיוחדת קיימת לגבי מסמכים העשויים להידרש להוכחת והבטחת זהותו של המשתמש הסופי, הכוללים בנוסף לציון זהותו של המשתמש הסופי בבקשה לרישיון גם הצהרה מתאימה שלו או של המדינה שלשטחה מיועד

⁴ ס"ח התשנ"ט, עמ' 189.

(5) שיקולים הנוגעים לסוג הציוד הביטחוני, הידע הביטחוני או השירות הביטחוני שלגביהם מתבקש הרישיון;

(6) שיקולים הנוגעים למשתמש הסופי או לשימוש הסופי לרבות עמידתו של המשתמש הסופי בהתחייבויות שניתנו לפי סעיף 9(ב).

11. (א) הרשות המוסמכת רשאית לקבוע ברישיון לפי פרק זה תנאים, לרבות תנאים שיש לקיימם לפני תחילת הפעילות נושא הרישיון ולרבות תנאים שנועדו להגביר את הפיקוח על בעל הרישיון, וכן רשאית היא, בכל עת, להוסיף תנאים ברישיון, לגרוע מהם או לשנותם, והכל לשם הבטחת מטרותיו של חוק זה וקיום ההוראות לפיו.

(ב) בלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), ניתן לקבוע ברישיון לפי פרק זה תנאים בענינים אלה:

(1) המאפיינים הטכניים וההיקף של הציוד הביטחוני, הידע הביטחוני או השירות הביטחוני שלגביהם ניתן הרישיון, והתמורה בעד הפעולה או העסקה נושא הרישיון;

(2) השימוש הסופי שיעשה בציוד הביטחוני, הידע הביטחוני או בשירות הביטחוני שלגביהם ניתן הרישיון וזהות המשתמש הסופי או משתמשי הביניים בציוד, בידע או בשירות כאמור.

12. רישיונות לפי פרק זה יכול שיהיו כלליים, ויכול שיהיו לסוגים של פעולות או עסקאות רישיונות כלליים או לסוגים של ציוד ביטחוני, ידע ביטחוני או שירות ביטחוני, או לפעולות, עסקאות, ציוד, ידע או שירותים מסוימים.

13. רישיון שניתן לפי פרק זה, לרבות זכות מהזכויות המוקנות בו, אינו ניתן להעברה, לשעבוד או לעיקול.

איסור העברה,
שעבוד או עיקול
של רישיון

14. הרשות המוסמכת רשאית לבטל רישיון שניתן לפי פרק זה או להתלותו לפרק זמן מסוים או לצמיתות, לרבות על תנאי או בתנאים כפי שתורה, וכן להגבילו, לאחר שניתנה לבעל הרישיון הזדמנות לטעון את טענותיו, ורשאית היא להתחשב, לענין זה, בין השאר, בשיקולים המפורטים בסעיף 10, בשינויים המחויבים.

ביטול רישיון
והתליה או
הגבלה של
רישיון

ד ב ר י ה ס ב ר

ידע או שירותים מסוימים. הכוונה היא להתאים את מתאר הרישיון למאפייני הפעולות שלגביהן נדרש הרישיון.

סעיף 13 מוצע לקבוע, בדומה להוראות אחרות לענין הסדרת רישיונות, כי רישיונות שניתנו לפי פרק ד' לא יהיו ניתנים להעברה, לשעבוד או לעיקול בידי צדדים שלישיים.

סעיף 14 מוצע לקבוע הוראה שתאפשר לרשות המוסמכת לבטל רישיון שניתן לפי פרק ד', להתלותו או להגבילו. סמכות זו תאפשר לרשות המוסמכת, במקרים המתאימים, לשקול מחדש לאחר מתן הרישיון את השיקולים המנויים בסעיף 10 המוצע בנוגע לבעל הרישיון או למאפייני הציוד, הידע או השירות שלגביהם ניתן הרישיון ובנוגע למשתמש הסופי או לשימוש הסופי.

סעיף 11 מוצע לקבוע הוראה כללית שתאפשר לרשות המוסמכת לקבוע תנאים ברישיון לפי פרק ד', לרבות תנאים הנוגעים למאפיינים הטכניים של הציוד הביטחוני או הידע הביטחוני שלגביהם ניתן הרישיון, לשימוש הסופי שיעשה בציוד או בידע כאמור ולזהות המשתמש הסופי ומשתמשי ביניים.

קביעת תנאים ברישיון בנוגע לזהות המשתמש הסופי ומאפייני השימוש הסופי חיונית במקרים רבים, שכן העברת ציוד ביטחוני או ידע ביטחוני שיוצא מ ישראל למשתמש סופי שאינו מורשה, בעיקר למדינה עוינת או לכוחות מזוינים לא ממשלתיים, לרבות גורמי טרור, עלולה לגרום למדינת ישראל נזק ביטחוני ומדיני משמעותי.

סעיף 12 מוצע לקבוע כי רישיונות שיינתנו לפי פרק ד' יכול שיהיו כלליים ויכול שיהיו לסוגים של פעולות או עסקאות, לסוגים של ציוד ביטחוני, ידע ביטחוני או שירות ביטחוני או לפעולות, עסקאות, ציוד,

השגה על סירוב לתת רישיון או על ביטול רישיון, התלייתו או הגבלתו

15. מבקש או בעל רישיון רשאים להשיג על החלטה של הרשות המוסמכת לפי סעיפים 10 או 14, לפני אחד מהמפורטים להלן, לפי הענין, בדרך שקבע השר בתקנות:

(1) לענין החלטה שניתנה בידי המנהל הכללי – לפני השר או לפני מי שהוא הסמיכו לכך;

(2) לענין החלטה שניתנה בידי ראש האגף לפיקוח על היצוא הביטחוני – לפני המנהל הכללי;

(3) לענין החלטה בנוגע לרישיון ליצוא ציוד במעבר, או בנוגע לרישיון העברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית, שניתנה בידי מי שהמנהל הכללי או ראש האגף לפיקוח על היצוא הביטחוני הסמיכו – לפני מי שהמנהל הכללי הסמיכו לכך.

פרק ה': מרשם היצוא הביטחוני

חובת רישום במרשם היצוא הביטחוני

16. (א) לא יהיה אדם זכאי לקבל רישיון שיווק ביטחוני או רישיון יצוא ביטחוני, אלא אם כן הוא רשום במרשם שתנהל הרשות המוסמכת (בחוק זה – מרשם היצוא הביטחוני).

(ב) הרשות המוסמכת רשאית לדרוש ממי שמבקש להירשם במרשם היצוא הביטחוני כל ידיעה או מסמך הדרושים לה לצורך החלטה בדבר רישום במרשם כאמור.

סירוב לרישום במרשם היצוא הביטחוני, רישום בתנאים או הסרת רישום קיים

17. (א) הרשות המוסמכת רשאית לסרב לרשום אדם במרשם היצוא הביטחוני או לאשר רישומו בכפוף לתנאים, וכן להסיר רישומו של אדם ממרשם היצוא הביטחוני, לפרק זמן מסוים או לצמיתות, או להשעות את רישומו במרשם, ורשאית היא להתחשב, לענין זה, בין השאר, בשיקולים המפורטים בסעיף 10(1) עד (4), בשינויים המחויבים.

(ב) לא תיתן הרשות המוסמכת החלטה לפי סעיף זה, אלא לאחר שניתנה לאדם שלגביו ניתנה ההחלטה הזדמנות לטעון את טענותיו.

ד ב ר י ה ס ב ר

בנוגע לרישומו של אדם במרשם היצוא הביטחוני, לבחון את עברו הפלילי, הפרה בעבר של תנאי מתנאי רישיון שניתן לו לפי החוק המוצע או של הוראה מהוראות החוק המוצע וכן קיומם של תנאים נוספים שיקבע השר בתקנות. שיקולים אלה עשויים למנוע רישום ומתן רישיונות לגורמים אשר קיים חשש כי פעילותם בתחום היצוא הביטחוני תביא לכדי פגיעה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה. עוד יצוין כי חובת רישום דומה קיימת בחקיקת הפיקוח על היצוא הביטחוני במדינות נוספות בעולם.

על החלטת הרשות המוסמכת לסרב לרשום או להסיר רישום של אדם ממרשם היצוא הביטחוני, מוצע הליך של השגה לפני השר או מי שהוא הסמיכו לכך, ולענין החלטה שניתנה בידי ראש אפי" – לפני המנהל הכללי. כן מוצע בסעיף 46 להצעת החוק לתקן את התוספת הראשונה לחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000 (להלן – חוק בתי משפט לענינים מינהליים) כך שעתירה על החלטה בהשגה כאמור תוגש לבית משפט לענינים מינהליים.

סעיף 15 מוצע לאפשר למבקש רישיון או לבעל רישיון, לפי הענין, להשיג על החלטה של הרשות המוסמכת לפי סעיפים 10 או 14 לענין סירוב למתן רישיון, ביטולו, התלייתו או הגבלתו, לפני השר, או המנהל הכללי או לפני גורם אחר שהוסמך בידי אחד מאלה, לפי הענין.

סעיפים 16 עד 18 לפיקוח על העיסוק בשיווק ביטחוני וביצוא ביטחוני חשיבות רבה לשם שמירה על ביטחונה הלאומי של המדינה ועל יחסי החוץ שלה. לפיכך קיימת חשיבות בפיקוח על זהותם של הזכאים לקבל רישיונות שיווק ביטחוני ויצוא ביטחוני מאת הרשות המוסמכת.

מוצע כי תוטל על מי שמבקש לקבל רישיון יצוא ביטחוני או רישיון שיווק ביטחוני חובה להירשם במרשם שתנהל הרשות המוסמכת (להלן – מרשם היצוא הביטחוני).

יצוין כי גם כיום מבצע משרד הביטחון בדיקה לגבי מי שמבקש לקבל היתר לפי הסדר הפיקוח הקיים, בפרט לגבי עברו הפלילי, ומנהל רישום בהתאם. מוצע כי הרשות המוסמכת תהיה רשאית, לענין קבלת החלטה

18. על החלטת הרשות המוסמכת לפי סעיף 17 שניתנה בידי המנהל הכללי ראשי האדם שלגביו ניתנה ההחלטה להשיג לפני השר או לפני מי שהוא הסמיכו לכך, ולענין החלטה כאמור שניתנה בידי ראש האגף לפיקוח על היצוא הביטחוני – לפני המנהל הכללי, והכל בדרך שקבע השר בתקנות.

פרק ו': ועדות מייעצות וועדה לקביעת מדיניות הפיקוח על יצוא ביטחוני

19. (א) המנהל הכללי ימנה ועדות מייעצות לצורך מתן המלצה לרשות המוסמכת בדבר מתן רישיונות שיווק ביטחוני, רישיונות העברת המשך ושינוי שימוש סופי ורישיונות ליצוא ציוד במעבר (בחוק זה – ועדות מייעצות); בראש כל אחת מהוועדות המייעצות יעמוד נציג משרד הביטחון.

(ב) לא ימונה לחבר ועדה מייעצת אלא מי שאושר כבעל התאמה ביטחונית לתפקיד האמור בידי הגורמים המוסמכים לכך במשרד הביטחון.

20. במשרד הביטחון תוקם ועדה לקביעת מדיניות הפיקוח על היצוא הביטחוני (בחוק זה – ועדה לקביעת מדיניות הפיקוח), שבראשה יעמוד נציג משרד הביטחון.

פרק ז': תיאום עם משרד החוץ

21. בוועדה לקביעת מדיניות הפיקוח ובכל אחת מהוועדות המייעצות יהיה חבר נציג משרד החוץ.

22. (א) הסתייג נציג משרד החוץ מהמלצתה של ועדה מייעצת ושקלה הרשות המוסמכת שלא לקבל את ההסתייגות האמורה, או המליצה ועדה מייעצת על מתן רישיון שיווק ביטחוני, רישיון העברת המשך, רישיון שינוי שימוש סופי או רישיון ליצוא ציוד במעבר, או על סירוב למתן רישיון כאמור, ושקלה הרשות המוסמכת שלא לקבל את המלצת הוועדה, תובא ההסתייגות או המלצת הוועדה, לפי הענין, לדיון משותף של ראש האגף לפיקוח על היצוא הביטחוני יחד עם ראש האגף לעניינים אסטרטגיים במשרד החוץ.

ד ב ר י ה ס ב ר

לאזורים מסוימים בעולם או למדינות מסוימות, תוך הפעלת שיקולים של ביטחון לאומי, מדיניות חוץ ושיקולים נוספים כפי שתמצא לנכון. הוועדה תתכנס מעת לעת, לפי החלטת יושב ראש הוועדה, או לבקשת נציג משרד החוץ, הכל כפי שיקבע השר בתקנות.

סעיף 21 לאור הרגישות המדינית הרבה הכרוכה לעתים בכל הנוגע ליצוא ביטחוני, מוצע לקבוע כי בכל אחת מהוועדות המייעצות שיוקמו לפי סעיף 19 המוצע ובוועדה לקביעת מדיניות הפיקוח על היצוא הביטחוני מכוח סעיף 20 המוצע, יהיה חבר נציג משרד החוץ.

סעיף 22 מוצע לקבוע מנגנון לתיאום בין משרד הביטחון למשרד החוץ בנוגע למתן רישיון שיווק ביטחוני, רישיון העברת המשך, רישיון שינוי שימוש סופי ורישיון ליצוא ציוד במעבר. הרגישות המדינית מחייבת כי במקרים שבהם נשקלת המלצה או

סעיפים 19 ו-20 מוצע לעגן בחוק את פעילותן של ועדות מייעצות אשר תפקידן להביא לפני הרשות המוסמכת המלצות בנוגע לבקשות למתן רישיון שיווק ביטחוני, רישיון העברת המשך, רישיון שינוי שימוש סופי ורישיון יצוא לציוד במעבר. בראשות ועדות אלה יעמוד נציג של משרד הביטחון ויהיו חברים בהן גורמי מטה במשרד הביטחון וכן של נציג משרד החוץ כאמור בסעיף 21 המוצע.

כמו כן, מוצע להקים במשרד הביטחון ועדה לקביעת מדיניות הפיקוח על היצוא הביטחוני אשר תגבש מדיניות לפיקוח על היצוא הביטחוני ותעדכן מדיניות זו מעת לעת לפי הצורך. בוועדה יהיו חברים נציגים מאגף הפיקוח על היצוא הביטחוני ומאגף הביטחוני-מדיני במשרד הביטחון ונציגים נוספים. כמו כן, תהיה בוועדה נציגות קבועה למשרד החוץ כאמור בסעיף 21 המוצע. ועדה זו תוכל לגבש מדיניות בנוגע לפיקוח על היצוא הביטחוני

(ב) לא התקבלה החלטה בדיון המשותף כאמור בסעיף קטן (א). יכריעו בענין המנהל הכללי יחד עם המנהל הכללי של משרד החוץ.

23. הרשות המוסמכת תתייעץ עם נציג משרד החוץ, באופן שייקבע בתקנות, טרם מתן רישיון יצוא ביטחוני.

התייעצות עם משרד החוץ בנוגע למתן רישיון יצוא ביטחוני

פרק ח': סמכויות ביקורת ופיקוח

24. (א) מי שקיבל רישיון לפי פרק ד' ימסור לרשות המוסמכת דיווחים בכתב, אחת לשישה חודשים, בנוגע לפעילותו בהתאם לרישיון.

חובות דיווח

(ב) הרשות המוסמכת רשאית לחייב מי שקיבל פטור מחובת קבלת רישיון שיווק ביטחוני לפי סעיף 4(ב), במסירת דיווחים כאמור בסעיף קטן (א) בנוגע לפעולות שיווק ביטחוני שהוא מבצע.

(ג) דיווחים כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) יכללו פירוט בנוגע לפעולות יצוא ביטחוני או שיווק ביטחוני, לפי הענין, לרבות יעדי השיווק הביטחוני ופרטים בנוגע לזהות משתמשי ביניים והמשתמש הסופי ובנוגע לשימוש הסופי, בצירוד הביטחוני, בידע הביטחוני או בשירות הביטחוני, לפי הענין.

(ד) תאגיד הרשום במרשם היצוא הביטחוני, ימסור דיווח לרשות המוסמכת על כל שינוי שחל בבעלי השליטה בתאגיד לאחר המועד שבו נרשם במרשם כאמור.

25. (א) לשם פיקוח על ביצוע ההוראות לפי חוק זה, רשאים הרשות המוסמכת או מי שהיא הסמיכה לענין זה –

סמכויות אכיפה והתייעצות עם רשות ציבורית

(1) לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור להם מידע ומסמכים המתייחסים לפעולותיו של מי שמבצע פעולת שיווק ביטחוני או יצוא ביטחוני, לענין מילוי חובותיו לפי חוק זה; לענין זה, "מסמכים" – לרבות תעודה, דין וחשבון, או פנקס, וכן חומר מחשב או פלט כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995⁵;

(2) להיכנס לכל מקום שבו יש להם יסוד סביר להניח כי נמצא ציוד ביטחוני או ידע ביטחוני או ניתן שירות ביטחוני, כדי לבדוק את קיום ההוראות חוק זה, ובלבד שלא ייכנסו למקום המשמש למגורים אלא על פי צו של בית משפט.

(ב) הרשות המוסמכת או מי שהיא הסמיכה לענין זה וכן כל אחת מהוועדות המייעצות, רשאים להתייעץ עם רשות ציבורית לצורך קבלת החלטה בנוגע לענין הנמצא בתחום סמכותם והדרוש להם לביצוע תפקידיהם לפי חוק זה; לענין זה, "רשות ציבורית" – כהגדרתה בסעיף 2 לחוק חופש המידע, התשנ"ח-1998⁶.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיף 23 מוצע כי הרשות המוסמכת תערוך התייעצות עם משרד החוץ, באופן שיקבע השר בתקנות בהסכמת שר החוץ, בטרם מתן רישיון יצוא ביטחוני. זאת, מכיוון שבשלב מתן רישיון היצוא הביטחוני הרשות המוסמכת אינה נעזרת בוועדות מייעצות, שבהן חבר נציג משרד החוץ, לצורך מתן הרישיון. יצוין כי נוסח מוצע של תקנות המעגנות את מתכונת ההתייעצות בין משרד הביטחון למשרד החוץ סוכם בין שני המשרדים.

החלטה העומדת בניגוד לדעתו של נציג משרד החוץ בוועדה, יתאפשר קיום של דיון נוסף והכרעה בענין. לשם כך, מוצע לקבוע כי הענין שבמחלוקת יובא לדיון משותף של ראש אגף הפיקוח על היצוא הביטחוני יחד עם ראש האגף לענינים אסטרטגיים במשרד החוץ. אם לאחר דיון כאמור עדיין תידרש הכרעה, תועלה הסוגיה למנהלים הכלליים של שני המשרדים.

סעיפים 24 עד 27 כדי לקדם את מטרות החוק ולאפשר לרשות המוסמכת לפקח על ביצוע ההוראות החוק,

⁵ ס"ח התשנ"ה, עמ' 366.

⁶ ס"ח התשנ"ח, עמ' 266.

26. (א) הרשות המוסמכת או מי שהיא הסמיכה לענין זה רשאים לדרוש מבעליו של ציוד ביטחוני או מהמחזיק בציוד כאמור, למסור להם לצורך בדיקת עמידתו בתנאי רישיון שניתן לפי פרק ד'.

(ב) בדיקת ציוד ביטחוני שנמסר לרשות המוסמכת או למי שהיא הסמיכה לענין זה, לפי סעיף קטן (א), תיעשה במשרדי המחזיק בציוד הביטחוני או במשרדי הרשות המוסמכת, ובלבד שהציוד הביטחוני יוחזר לרשות המחזיק בו לא יאוחר משלושים ימים מיום מסירתו.

27. (א) בעל רישיון יצוא ביטחוני ינהל רישום של מידע בכל הנוגע לעסקאות יצוא ביטחוני שביצע; רישום כאמור יכלול פירוט בנוגע לציוד הביטחוני, לידע הביטחוני או לשירות הביטחוני נושא הרישיון, וכן פרטים בנוגע למשתמשי ביניים והמשתמש סופי ובנוגע לשימוש הסופי, בציוד הביטחוני, בידע הביטחוני או בשירות הביטחוני נושא הרישיון ומועדי ביצוע היצוא הביטחוני.

(ב) בעל רישיון יצוא ביטחוני ישמור רישום כאמור בסעיף קטן (א) וכן כל מסמך הנוגע לעסקת יצוא ביטחוני שביצע, במשך חמש עשרה שנים ממועד ביצוע היצוא הביטחוני.

ד ב ר י ה ס ב ר

ביטחוני או למקומות שבהם ניתן שירות ביטחוני וזאת כדי לפקח על ביצוע ההוראות לפי החוק המוצע.

כן מוצע להבהיר כי הרשות המוסמכת והוועדות המייעצות רשאיות להתייעץ עם רשויות ציבוריות אחרות כהגדרתן בחוק חופש המידע, התשנ"ח – 1998, שיש ברשותן מידע אשר יכול לשפוך אור על היבטים מסוימים הנדרשים לצורך החלטה בנוגע לענין הנמצא בתחום סמכותן של הרשות המוסמכת או של הוועדות המייעצות, לרבות החלטות לענין רישום במרשם היצוא הביטחוני ומתן רישיונות.

סמכות נוספת שמוצע להעניק לרשות המוסמכת היא הסמכות לבדוק ציוד ביטחוני שלגביו ניתן רישיון לפי פרק ד', הבדיקה נדרשת כדי לאמת את המוצהר במסמכי הבקשה לרישיון. ציוד ביטחוני אשר נלקח לבדיקה כאמור על ידי הרשות המוסמכת יוחזר לבעל הרישיון בתוך פרק זמן קצוב.

בנוסף מוצע להטיל על בעל רישיון יצוא ביטחוני חובה לנהל רישום של מידע בכל הנוגע לעסקאות יצוא ביטחוני שביצע ולשמור רישום זה לתקופה של 15 שנים ממועד ביצוע היצוא הביטחוני. החובה על בעל הרישיון תכלול בנוסף לרישום עצם ביצוע העסקה ופרטיה גם שמירה של כל מסמך הנוגע לעסקת היצוא הביטחוני, כגון ההסכמים הנוגעים לעסקה ומסמכים נלווים אחרים, ולרבות מסמכים כאמור בסעיף 9 המוצע.

מוצע להעניק לרשות המוסמכת סמכויות ביקורת ופיקוח.

כן מי שקיבל רישיון לפי פרק ד' ימסור לרשות המוסמכת דיווחים אחת לשישה חודשים בנוגע לפעילות שביצע בהתאם לרישיון. כמו כן, מוצע ליתן סמכות לרשות המוסמכת לקבוע כי גם מי שקיבל פטור מחובת קבלת רישיון שיווק ביטחוני מחויב לתת דיווחים על פעולות שיווק ביטחוני שהוא מבצע.

לעתים חולף זמן רב בין מתן רישיון שיווק ביטחוני לבין השלמת הסכם היצוא וביצוע היצוא בפועל. בתקופה זו יכול שישתנו נתונים שונים ביחס לעסקה המתגבשת ובהם היקף הציוד או הידע שיועבר, מועדי ההעברה וכן זהות המשתמש הסופי ומהות השימוש הסופי. הטלת חובת מסירת דיווחים עתיים תאפשר לרשות המוסמכת לעקוב אחר הפעילות נושא הרישיון ובכלל זה בדיקת הצורך בקביעת תנאים נוספים ברישיון. בנוסף, מוצע להטיל חובת דיווח פרטנית במקרה של שינוי בבעלי השליטה בתאגיד הרשום במרשם היצוא הביטחוני. יובהר כי שינוי כאמור יכול שיצריך בחינה מחודשת לענין הרישום במרשם בשים לב לשיקולים כאמור בסעיף 17 להצעת החוק בנוגע לבעלי השליטה החדשים בתאגיד.

בנוסף מוצע להסמיך את הרשות המוסמכת לדרוש מכל אדם הנוגע בדבר למסור לה מידע המתייחס לפעולות שיווק ביטחוני או יצוא ביטחוני ולהיכנס למקומות שבהם יש יסוד סביר להניח כי נמצא ציוד ביטחוני או ידע

פרק ט': תיווך בין מדינות חוץ

- תיווך בין מדינות חוץ בידי תושב ישראל, אזרח ישראלי או תאגיד שהתאגד בישראל בנוגע להעברה של ציוד ביטחוני מסוים למדינה שהוטל עליה אמברגו של מועצת הביטחון
28. (א) בסעיף זה – "פעולת תיווך בין מדינות חוץ" – פעולה מהפעולות כמפורט להלן, המתבצעת בישראל או מחוץ לישראל:
- (1) יצירת קשר בין צדדים לשם התקשרות בעסקה שעניינה העברה של ציוד לחימה או של ציוד טילים ממדינת חוץ אחת למדינת חוץ אחרת;
- (2) השתתפות במשא ומתן לקראת התקשרות של צדדים בעסקה כאמור בפסקה (1);
- (3) ייצוג של צד לעסקה כאמור בפסקה (1);
- (4) רכישה של ציוד ביטחוני או של ידע ביטחוני לשם התקשרות בעסקה כאמור בפסקה (1);
- והכל בין אם ציוד הלחימה או ציוד הטילים שלגביהם מתבצעת הפעולה כאמור יוצא מישראל לפני ביצוע הפעולה ובין אם לאו;
- "ציוד לחימה או ציוד טילים" – לרבות ידע ביטחוני או שירות ביטחוני בנוגע לציוד כאמור.
- (ב) תושב ישראל, אזרח ישראלי או תאגיד שהתאגד בישראל לא יבצע פעולת תיווך בין מדינות חוץ, אם נתקבלה לגבי המדינה שאליה נועד לעבור ציוד הלחימה או ציוד הטילים אשר לגביהם מתבצעת פעולת התיווך כאמור החלטה של מועצת הביטחון של ארגון האומות המאוחדות (בחוק זה – מועצת הביטחון) האוסרת או מגבילה העברה של ציוד כאמור לאותה מדינה, אלא בהתאם לתנאים שנקבעו בהחלטת מועצת הביטחון; החלטות מועצת הביטחון כאמור בסעיף זה יפורסמו באתר האינטרנט של הרשות המוסמכת והודעה עליהן תפורסם ברשומות.

פרק י': עונשין

- עבירות
29. העושה אחד מאלה, דינו – מאסר שלוש שנים או קנס פי שלושים מהקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977⁷ (בחוק זה – חוק העונשין):

ד ב ר י ה ס ב ר

- סעיף 28** במועצת הביטחון של האומות המאוחדות (להלן – מועצת הביטחון) מתקבלות מעת לעת החלטות האוסרות או המגבילות העברת ציוד צבאי לידי מדינות מסוימות בהתחשב בשיקולי ביטחון בין-לאומי. מכוח החלטות אלה מחויבות המדינות החברות באומות המאוחדות להטיל איסורים והגבלות התואמים את החלטות מועצת הביטחון כאמור לעיל.
- פגיעה חמורה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה עלולה להיגרם כאשר תושב ישראל או אזרח ישראלי, גם אם אינו תושב, מתווך בעסקאות של העברת ציוד ביטחוני בין שתי מדינות חוץ, כשאחד הצדדים לעסקה בציוד הביטחוני נמצא במדינת חוץ שמועצת הביטחון הטילה איסור או הגבלה על העברת ציוד ביטחוני אליה.
- במקרה זה, אין נפקא מינה אם מקור הציוד או הידע האמור הם בישראל או לאו. די בהיותו תושב ישראל או אזרח המדינה כדי לעורר חשש לפגיעה במדינה.
- לפיכך, מוצע להטיל איסור על ביצוע פעולת תיווך בין מדינות חוץ, לגבי ציוד לחימה או ציוד טילים וכן לגבי ידע ביטחוני או שירות ביטחוני בנוגע לציוד כאמור, שלא בהתאם לתנאים הקבועים בהחלטת מועצת הביטחון.
- כדי ליידע את הציבור בדבר קיומן של החלטות מועצת הביטחון כאמור, מוצע לקבוע כי החלטות אלה יפורסמו באתר האינטרנט של הרשות המוסמכת והודעה עליהן תפורסם ברשומות.
- סעיף 29** מערכת האכיפה המועצת בחוק מוסדרת במישור הפלילי ובמישור התקציפי.

⁷ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

- (1) מבצע פעולת שיווק ביטחוני בלי שיש בידו רישיון שיווק ביטחוני או שלא בהתאם לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 4;
- (2) מבצע יצוא ביטחוני, בלי שיש בידו רישיון יצוא ביטחוני או שלא בהתאם לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 5;
- (3) מתיר למשתמש סופי לבצע העברה של ציוד ביטחוני או של ידע ביטחוני בלי שיש בידו רישיון העברת המשך או שלא בהתאם לתנאי הרישיון, או מתיר למשתמש סופי לשנות את השימוש הסופי בציוד או בידע כאמור בלי שיש בידו רישיון שינוי שימוש סופי או שלא בהתאם לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 6;
- (4) מבצע יצוא של ציוד במעבר בלי שיש בידו רישיון ליצוא ציוד במעבר או שלא בהתאם לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 7;
- (5) מעביר לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית ציוד דו-שימושי מפקח הכלול בצו לפי פסקה (2) להגדרה "ציוד דו-שימושי מפקח" בלי שיש בידו רישיון העברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית או שלא בהתאם לתנאי הרישיון, בניגוד להוראות סעיף 8.

30. נעברה עבירה לפי סעיף 29 בנסיבות מחמירות, דינה – מאסר חמש שנים או קנס פי עבירות בנסיבות מחמירות
חמישים מהקנס הקבוע בסעיף 61(א) לחוק העונשין; בסעיף זה, "נסיבות מחמירות" – כל אחת מאלה:

- (1) פעולת השיווק הביטחוני נושא העבירה נועדה לקדם עסקת יצוא ביטחוני לאויב כמשמעותו בפקודת המסחר עם האויב, 1939⁸, או שהגורם שאליו מיועדים הציוד הביטחוני, הידע הביטחוני או השירות הביטחוני שלגביהם בוצעה עסקת היצוא הביטחוני נושא העבירה הוא אויב כאמור;
- (2) הציוד הביטחוני, הידע הביטחוני או השירות הביטחוני נושא העבירה סווגו בסיווג ביטחוני בידי גורם הביטחון המוסמך לענין זה;
- (3) פעולת השיווק הביטחוני נושא העבירה נועדה לקדם עסקת יצוא ביטחוני למדינה שלגביה נתקבלה החלטה של מועצת הביטחון כאמור בסעיף 28 או שהיצוא הביטחוני נושא העבירה הוא למדינה כאמור;
- (4) פעולת השיווק הביטחוני או היצוא הביטחוני נושא העבירה נעשו בניגוד לתנאי מתנאי רישיון השיווק הביטחוני או רישיון היצוא הביטחוני, לפי הענין, הנוגע למגבלת שיווק או יצוא למדינות מסוימות.

31. (א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי סעיף 29 אחריות נושא משרה בתאגיד
בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר הוראה זו, דינו – קנס כאמור בסעיף 61(א) לחוק העונשין; לענין זה, "נושא משרה" – דירקטור, מנהל פעיל בתאגיד, שותף למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד אחר בתאגיד האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.

ד ב ר י ה ס ב ר

של עסקת היצוא הביטחוני הוא אויב, כאשר העסקה כוללת ציוד ביטחוני או ידע ביטחוני מסווג או כשהיעד של העסקה נמצא במדינה שמועצת הביטחון של האומות המאוחדות הטילה איסור להעביר אליה ציוד ביטחוני או ידע ביטחוני או הגבלות באשר להעברתם. מוצע כי במקרים אלו הענישה תוחמר בהתאם.

סעיף 31 מוצע לקבוע הוראה, בדומה להוראות בחוקים אחרים, שענינה אחריות נושא משרה בתאגיד לפקח ולעשות כל שניתן למניעת עבירות לפי החוק המוצע ושהפרתה תגרוור הטלת קנס.

באשר למישור הפלילי, מוצע לסווג את העבירות על הוראות החוק המוצע כעבירה מסוג עוון ולהטיל על מי שעובר אותן עונש הכולל קנס כספי משמעותי ועונש מאסר של עד שלוש שנים. ענישה כאמור תופעל נגד כל מי שמבצע פעולות המחויבות ברישיון לפי החוק המוצע בלא רישיון כאמור או בניגוד לתנאיו.

סעיף 30 חומרת הפגיעה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה גדולה יותר במקרה שבו היעד

⁸ ע"ר 1939, תוס' 1, עמ' (ע) 79 (א) 95.

(ב) נעברה עבירה לפי סעיף 29 בידי תאגיד או בידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

פרק י"א : קנסות אזרחיים ועיצומים כספיים

קנס אזרחי 32. היה לרשות המוסמכת יסוד סביר להניח כי נעשה מעשה או מחדל שקבועה בשל עבירה לפי סעיף 29, רשאית היא להטיל על עושה המעשה או המחדל קנס אזרחי בשיעור חמישה עשר אחוזים מהקנס הקבוע לפי הסעיף האמור.

עיצום כספי 33. היה לרשות המוסמכת יסוד סביר להניח כי אדם שחלה עליו חובת דיווח לפי סעיף 24 לא מסר דיווח לפי הוראות אותו סעיף, או כי אדם שחלה עליו חובת ניהול רישום לפי סעיף 27 לא ניהל רישום או לא שמר את הרישום ואת המידע הכלול בו בניגוד להוראות הסעיף האמור, רשאית היא להטיל עליו עיצום כספי בשיעור הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

הפרה נמשכת והפרה חוזרת 34. (א) בהפרה נמשכת ייווסף על הקנס האזרחי או על העיצום הכספי הקבוע לאותה הפרה החלק החמישים שלו לכל יום שבו נמשכת ההפרה.

(ב) בהפרה חוזרת ייווסף על הקנס האזרחי או העיצום הכספי שהיה ניתן להטיל בשלה אילו היתה הפרה ראשונה, סכום השווה למחצית הקנס האזרחי או העיצום הכספי כאמור; לענין זה, "הפרה חוזרת" – הפרת הוראה מהוראות חוק זה, בתוך שנתיים מהפרה קודמת של אותה הוראה שבשלה הוטל על המפר קנס אזרחי או עיצום כספי או שבשלה הורשע.

סכומים מופחתים 35. (א) הרשות המוסמכת אינה רשאית להטיל קנס אזרחי או עיצום כספי הנמוך מהקנס האזרחי או העיצום הכספי הקבוע בפרק זה, אלא לפי הוראות סעיף קטן (ב).

(ב) השר, בהסכמת שר המשפטים, רשאי לקבוע בכללים מקרים, נסיבות ושיקולים שבשלהם ניתן יהיה להטיל קנס אזרחי או עיצום כספי בסכום הנמוך מהקבוע בפרק זה, ובשיעורים כפי שיקבע.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים 32 עד 41 לצד האמצעים הפליליים והמינהליים המוצעים בחוק, מוצע להעניק לרשות המוסמכת אמצעי אכיפה יעיל ומהיר של הטלת קנס אזרחי או עיצום כספי על מפרי הוראות החוק. מטרת הקנס האזרחי והעיצום הכספי להגביר את האכיפה והציות להוראות החוק.

לגבי הפרות חמורות יותר, אשר נקבע לגביהן כי הן מהוות עבירה פלילית רק אם נעשו במחשבה פלילית, מתאימות להיקבע כעבירות פליליות, הן לנוכח העובדה שהחומרה שבהן פחותה, והן לנוכח מורכבות ההליך הפלילי הנדרש לשם הוכחתן. על כן מוצע לקבוע לגביהן עיצום כספי ולא עבירה פלילית.

לגבי הפרות חמורות יותר, אשר נקבע לגביהן כי הן מהוות עבירה פלילית רק אם נעשו במחשבה פלילית, מוצע להעניק לרשות המוסמכת סמכות להטיל קנס אזרחי חלק ההליך הפלילי. הטלת הקנס האזרחי לא תגרע מאחריותו הפלילית של המפר בשל ההפרה ומכל חבות לפי כל דין. יחד עם זאת, במקרים המתאימים, לפי שיקול דעת הרשות המוסמכת, לא ייפתחו הליכים פליליים, וזאת לנוכח מורכבות ההליך הפלילי לעומת הצורך באכיפה מהירה ויעילה ונוכח נסיבות ההפרה.

על פי התיקון המוצע, הקנס האזרחי והעיצום הכספי יהיו בשיעורים קצובים שאין לגביהם שיקול דעת, וזאת לנוכח הכללים השונים המצויים בידי הרשות המוסמכת והרשות השופטת. ואולם, השר בהסכמת שר

לפי המוצע הרשות המוסמכת תוסמך להטיל עיצום כספי כל אימת שהפרת הוראות החוק אינה מהווה במקביל גם עבירה פלילית. כמו כן, תוכל הרשות להטיל קנס אזרחי כל אימת שהפרת הוראות החוק מהווה גם עבירה פלילית. הרשות המוסמכת תשקול את התועלת שבהעדפת אמצעי אחד על פני האמצעי האחר, תוך בחירת האמצעי המתאים לדעתה ביחס למקרה שיובא לפניו.

החוק המוצע, והתקנות שיוקנו מכוחו, יוצרים מערכת כללים לעיסוק ביצוא ביטחוני ככלל ולעסקאות ספציפיות בפרט, אשר בחלקם הם ענינים בעלי אופי טכני ויש לקבוע עונש בשל הפרתם גם כאשר הם נעשו

36. קנס אזרחי או עיצום כספי ישולמו, לפי דרישת הרשות המוסמכת, בתוך שלושים ימים מיום מסירתה; הדרישה תוצא לאחר שנמסרה הודעה למי שאליו נועדה הדרישה, על הכוונה להוציאה, וניתנה לו הזדמנות לטעון את טענותיו; בהודעה כאמור יצוין כי בשל הפרה נמשכת יחויב המפר בקנס אזרחי או בעיצום כספי נוסף לפי הוראות סעיף 34.

37. הקנס האזרחי והעיצום הכספי יהיו לפי הסכום המעודכן ביום הדרישה לתשלום, ואם הוגשה עתירה ובית המשפט הדן בעתירה הורה על עיכוב תשלומו – לפי סכומו המעודכן ביום ההחלטה בעתירה.

38. לא שולם קנס אזרחי או עיצום כספי במועד, ייווספו עליו, לתקופת הפיגור, הפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961⁹ (בחוק זה – הפרשי הצמדה וריבית), עד לתשלומו.

39. קנס אזרחי ועיצום כספי ייגבו לאוצר המדינה, ועל גבייתם תחול פקודת המיסים (גביה)¹⁰. גביה

40. (א) תשלום קנס אזרחי לא יגרע מאחריותו הפלילית של אדם בשל עבירה לפי חוק זה.

שמירת אחריות פלילית

(ב) הוגש נגד אדם כתב אישום על עבירה לפי פרק זה, לא יחויב בשלה בתשלום קנס אזרחי, ואם שילם – יוחזר לו הסכום ששולם בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

עתירה לבית משפט לענינים מינהליים

41. (א) אין בהגשת עתירה לבית משפט לענינים מינהליים על דרישה לתשלום קנס אזרחי או עיצום כספי לפי פרק זה, בהתאם לפרט 32 בתוספת הראשונה לחוק בתי משפט לענינים מינהליים, התש"ס-2000¹¹, כדי לעכב את תשלום הקנס האזרחי או העיצום הכספי, אלא בהסכמת הרשות המוסמכת או אם בית המשפט הורה על כך.

(ב) התקבלה עתירה כאמור בסעיף קטן (א) יוחזר הקנס האזרחי או העיצום הכספי בתוספת הפרשי הצמדה וריבית מיום תשלומו עד יום החזרתו.

פרק יב: הוראות שונות

שמירת דינים

42. הוראות חוק זה באות להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע מהן.

43. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו; תקנות לענין סעיפים 4(ב), 5(ג), 7(ב) ו-28 יותקנו בהתייעצות עם שר החוץ ותקנות לענין סעיפים 23 ו-45(ג) יותקנו בהסכמת שר החוץ.

ד ב ר י ה ס ב ר

סעיפים מוצע להסמיך את השר להתקין חקיקת משנה 42 ו-43 בענינים הדרושים לביצוע החוק המוצע ובהם גם קביעת אגרות לצורך הפעלת החוק. התקנות הקובעות את סוגי הפטורים מקבלת רישיון שיווק ביטחוני ורישיון ליצוא ציוד במעבר לפי החוק, יותקנו בהתייעצות עם שר החוץ וזאת מאחר שמשרד החוץ ישולב בתהליך קבלת ההחלטות למתן רישיונות ומן הראוי כי ישולב בתהליך המקדמי שבו ייקבעו המקרים שבהם לא תחול חובת הרישוי. כמו כן, תקנות הנוגעות לתיווך בין מדינות חוץ יותקנו אף הן לאחר התייעצות עם שר החוץ עקב רגישות הנושא במישור הבינ-לאומי. תקנות בנושא התייעצות עם משרד החוץ

המשפטים, רשאי לקבוע סוגי מקרים ונסיבות שבהם רשאית הרשות המוסמכת להטיל עיצום כספי או קנס אזרחי הנמוכים מן הקבוע בחוק המוצע.

הקנס האזרחי או העיצום הכספי יוטלו על פי דרישה של הרשות המוסמכת, שתוצא לאחר שתינתן אפשרות למי שאליו נועדה, לטעון את טענותיו, וניתן לערער על דרישה כאמור לבית המשפט לענינים מינהליים (ר' לענין זה דברי הסבר לסעיף 46 המוצע).

⁹ ס"ח התשכ"א, עמ' 192.

¹⁰ חוקי א"י, כרך ב', עמ' 1374.

¹¹ ס"ח התש"ס, עמ' 190; התשס"ו, עמ' 185.

44. השר רשאי, באישור ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, לקבוע בתקנות אגרות בעד בקשות לרישיונות והגשת השגות לפי חוק זה, שישולמו לאגף הפיקוח על היצוא הביטחוני.

תחולה על המדינה

45. (א) הוראות חוק זה לא יחולו על המדינה; ואולם הן יחולו על פעולת שיווק ביטחוני או יצוא ביטחוני, לגבי ציוד ביטחוני, ידע ביטחוני או שירות ביטחוני, הנעשים מכוח הסכם בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת בידי מי שבפועל פיתח או ייצר את הציוד או הידע כאמור או נתן את השירות כאמור.

(ב) נוהל בנוגע ליצוא ביטחוני מכוח הסכם בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת שסעיף קטן (א) סיפה אינו חל עליו, ייקבע בהחלטת ממשלה.

(ג) יצוא ביטחוני מכוח הסכם בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת, בהיקף שייקבע בתקנות, יובא בידי שר הביטחון לאישור ועדת משנה של ועדת השרים לביטחון לאומי, שבראשה יעמוד ראש הממשלה וחבריה יהיו שר הביטחון, שר החוץ, שר המשפטים ושר האוצר.

תיקון חוק בתי משפט לעניינים מינהליים

46. בחוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, בתוספת הראשונה – (1) אחרי פרט 31 יבוא:

32. "עיצומים כספיים והנחות אזוריים – החלטה של הרשות המוסמכת לפי פרק י"א לחוק הפיקוח על יצוא ביטחוני, התשס"ז-2006";

(2) אחרי פרט 32 יבוא:

33. "פיקוח על יצוא ביטחוני – ההחלטה של רשות לפי חוק הפיקוח על יצוא ביטחוני, התשס"ז-2006".

תחילה והוראת מעבר

47. (א) תחילתו של חוק זה, בכפוף להוראות סעיף קטן (ב), תשעים ימים מיום פרסומו (בסעיף זה – יום התחילה);

ד ב ר י ה ס ב ר

בתקנות, יובאו לאישור ועדת משנה של ועדת השרים לביטחון לאומי המוקמת בחוק.

סעיף 46 מוצע לתקן את התוספת הראשונה לחוק בתי משפט לעניינים מינהליים כך שעל החלטות

של הרשות המוסמכת לענין הטלת עיצום כספי או קנס אזרחי לפי פרק י"א המוצע, ניתן יהיה לעתור לבית משפט לעניינים מינהליים. הסדר ולפיו השגה על החלטה שניתנה בידי רשות מינהלית תהיה בפני בית משפט לעניינים מינהליים יתרום ליצירת ודאות בכל הנוגע לטיפול בהליכי תקיפת החלטה כאמור, בעיקר בהיבט של כללי סדרי הדין של ההליך. כן מוצע כי גם על החלטות אחרות של הרשות המוסמכת, למעט החלטות שלגביהן נקבע בחוק המוצע הסדר מיוחד לענין השגה, וכן על החלטות של השר, המנהל הכללי או ראש אפ"י, לפי החוק המוצע, ניתן יהיה לעתור לבית משפט לעניינים מינהליים.

סעיף 47 מוצע כי תחילתו של החוק המוצע תהיה 90 ימים מיום פרסומו וזאת כדי לאפשר למשרד הביטחון להיערך ליישומם כיאות. עם זאת מוצע כי ההסדר

בנוגע לרישיונות יצוא ייקבעו בהסכמת שר החוץ, כמו גם התקנות שיקבעו את היקף עסקאות היצוא הביטחוני הכפופות לאישור של ועדת המשנה של ועדת השרים לביטחון לאומי המוקמת מכוח סעיף 45 המוצע.

סעיף 45 מוצע כי הוראות החוק לא יחולו על המדינה, ואולם פעולת שיווק ביטחוני או יצוא ביטחוני שנעשים מכוח הסכם בין מדינת ישראל למדינת חוץ בידי מי שבפועל מפתח או מייצר את הציוד הביטחוני או הידע הביטחוני או נותן את השירות הביטחוני, יהיו חייבים ברישיון לפי החוק.

באשר ליצוא ביטחוני מכוח הסכמים בין מדינת ישראל לבין מדינה אחרת שלא נכנסים לגדר הסכמים כאמור לעיל, מוצע כי זה יוסדר בנוהל שייקבע בהחלטת ממשלה.

להסכמים בין מדינת ישראל למדינת חוץ בתחום היצוא הביטחוני יש חשיבות מדינית משמעותית ולפיכך מוצע כי הסכמים בדבר יצוא ביטחוני, בהיקף שייקבע

(ב) תחילתם של סעיפים 7 ו-29(4) וכן תחילתם של סעיפי החוק האחרים בכל הנוגע לרישיונות ליצוא ציוד במעבר, שלושים ימים מהיום שבו יפרסם השר הודעה על כך ברשומות.

(ג) על אף הוראות חוק זה, היתר לניהול משא ומתן, היתר ליצוא והיתר להעברה לשטחי האחריות האזרחית הפלסטינית, שניתנו לפני יום התחילה לפי צו הפיקוח על מצרכים ושירותים (ייצוא ציוד ביטחוני וידע ביטחוני), התשנ"ב-1991¹², יראו אותם כרישיונות שניתנו לפי חוק זה והם יעמדו בתוקפם עד תום התקופה שנקבעה בהם, אלא אם כן בוטלו קודם לכן לפי הוראות חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

כן מוצע לקבוע הוראת מעבר ולפיה היתרים שניתנו ערב תחילתו של החוק המוצע לפי הסדר הפיקוח הקיים, דהיינו היתרי ניהול משא ומתן והיתרי יצוא, יראו אותם כרישיונות שניתנו לפי החוק המוצע והם יעמדו בתוקפם עד תום התקופה שנקבעה בהם אלא אם כן בוטלו קודם לכן לפי הוראות חוק זה.

המחייב רישוי לענין יצוא של ציוד במעבר, המוסדר בסעיף 10 להצעת החוק, וכן סעיפי החוק האחרים הנוגעים אליו, ייכנסו לתוקף במועד שיקבע השר בצו. זאת, בשל מורכבותו של ההסדר האמור ובשל כך שישומו מחייב את מעורבותן של רשויות ממשלתיות שונות.

¹² התשנ"ב, עמ' 609.

